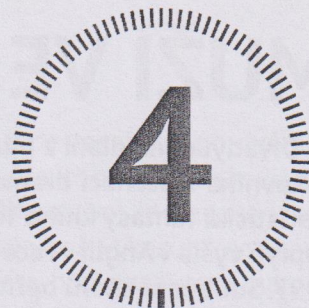

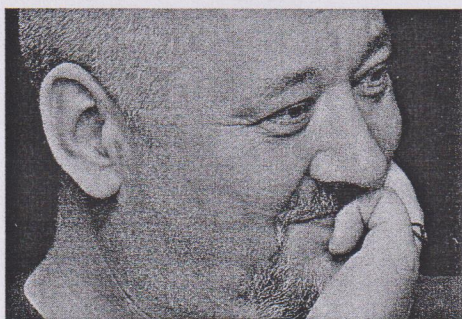
WINTRŮV RAKOVNÍK

XXXVI. KRAJSKÁ POSTUPOVÁ PŘEHLÍDKA AMATÉRSKÝCH DIVADELNÍCH
SOUBORŮ S VÝBĚREM NA CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKU AMATÉRSKÉHO ČINOHERNÍHO
A HUDEBNÍHO DIVADLA DIVADELNÍ PIKNIK VOLYNĚ
BŘEZEN 2012

Kdybych mohl, hrál bych jenom Pratchetta

Divadýlko na dlani Mladá Boleslav patří mezi velmi aktivní soubory české amatérské scény, na repertoáru má dvanáct her. Jejich nejnovějším kusem je inscenace Terryho Pratchetta *Muži ve zbrani* v dramatinizaci Stephena Briggse. Jejím režisérem a představitelem role Tračníka Alfréda i *Smrtě* je Petr Matoušek.

Na vašem repertoáru jsou především současné hry. Je to striktní specializace?

Ne, to spíš tak vychází. Chceme dělat hry, které nejsou úplně otřelé, to je skoro naše dogma. Představení *Osm žen* je výjimka, ale jinak se snažíme dělat hry, které nejsou na českých jevištích často k vidění. K tomu nám zřejmě lépe konvenují hry současné.

Láká tě aktualizace nějakého staršího textu?

Hrozně by mě lákalo udělat nějakou hru od Voskovce a Wericha, ale pak si říkám, jestli to vůbec má smysl. Nebude lepší, když si napíšeme hru vlastní? Ale láká mě hrozně, úplně se to ostýchám říct, Čechov. Speciálně *Tři sestry*. Nejvíce proto, že všichni z toho chtějí dělat drámo, já to chci udělat tak, jak to asi Čechov původně zamýšlel – aby v tom byla legrace. Já bez toho humoru nemůžu být. Stejně si myslím, že i hrozné věci je lepší dělat přes humor. To ale říkám, jako když plavci vyplouvají a tvrdí, že doplují do Ameriky... Čechov je pro mě Amerika.

Teprve až ho udělám, budu vědět, že jsme se nikde cestou neutopili.

Hrajete hodně o společnosti i politice. Držíte se výběru podobných témat?

Spíše vyhledáváme autory, které máme rádi, a témata, která nás oslovují. Že bychom ale dělali politickou satiru, to ne. Do toho se ani nechci pouštět, nechci být Bubílková. Ale je pravda, že kvalitní politický kabaret tu chybí.

Myslíš, že je to nedostatkem témat?

Ne, to určitě ne, jenže se ta témata zpracovávají formou první dobrá a klouže to k podbíživosti. Politická satira je totiž děsně složitá. Ne proto, abys někomu nešlápl na nohu, ale proto, abys mu na ní šlápl s galancí. Abys měl navrch. Rozčítit se, nadávat a být sprostý umí každý. Ale být nad věcí... Tam jsme asi ještě nedorostli.

Co tě přivedlo k Pratchettovi?

Já jsem Pratchetta objevil až někdy před pěti lety, mezitím jsem přečetl asi patnáct knih a teď je sbírám. A miluju to. Je mi hrozně blízký jeho humor. Suchý, anglický... A ty jeho komentáře. To je bomba. Všechny ty hry se podle mě musí hodně škrtat, hodně pracovat s textem. My jsme ho zkrátili na polovinu a i tak nám to dělá dvě hodiny. Ten svět je spleť, složitý, vlastní. Kdo mu jednou propadne, už na něj podle mě nikdy nezanevře. Viděl jsem v Příbrami představení *Strážě! Strážě!*, které Mužům ve zbrani předchází (to už jsme

měli naší inscenaci hotovou), a připadal jsem si, jako bych šel domů. Viděl jsem *Karotku*, všechny ty známé a cítil jsem se tak příjemně, až mě to dojalo. Pokud se nám podaří získat práva, rád bych ještě zdramatizoval pro náš soubor jeden příběh, který je trochu jiný, bez *Karotky* a *noční hlídky*. A kdybych mohl, hrál bych jenom tohle. To je jedna celá svěbytná kultura.

Takový text musela provázet spousta inscenačních problémů...

Uvidíme, jestli jsme to udělali tak, aby to diváci pochopili. Máme v každém případě *Poznámku pod čarou*, která je knižní a popisná, a je obsažená už v Briggsově dramatinizaci. Jinak jsme ale tolik problémů neměli. Máme minimální jevištní výpravu, skoro bych řekl žádnou. Jsou jen kostýmy a postavy. Jinak to ani nejde, protože popisnost je blbost. Ale to další představení, o kterém přemýšlím, bych chtěl udělat jako iluzivní divadlo, kukátkovou formou. Do *Mužů ve zbrani* ale podle mě patří, aby byli lidé součástí *Zeměplochy*.

Jak je to u Pratchetta s autorskými právy?

Pěkně drahé. Získat se dají, je to asi deset tisíc na rok, přičemž není omezený počet repríz, ale platí se ještě jednotlivá představení zvlášť. Jsou tam podmínky, že se do textu nesmí v podstatě sáhnout, což podle mě není reálně dodržitelné. Bez zkrácení by to vyšlo tak na tři hodiny, tři a půl, to si nedokážu představit. Hlavně by to asi nikoho nebavilo. A ani už nemám tolik lidí!

-jip-

MUŽI VE ZBRANI

Divadýlko na dlani z Mladé Boleslavi uvedlo na XXXVI. Ročníku Wintrova Rakovníka inscenaci dramatizace knihy Terry Pratchetta *Muži ve zbrani*. Humoristická fantasy kniha Terryho Prachetta je patnáctá ze série *Zeměplocha*. Poprvé vyšla v Anglii v roce 1993, v českém překladu Jana Kantůrka pak v roce 1997. Soubor se mohl opřít o zdařilou dramatizaci Stephena Briggse a neméně zdařilou dramaturgickou úpravu režiséra inscenace Petra Matouška, který předlohu obohatil o další slovní i situační gagy.

Muže ve zbrani lze označit za fantasy detektivku. Jedná se v podstatě o klasický příběh policejního vyšetřování série vražd. Prostředí *Zeměplochy* přitom tvoří zajímavý a barvitý rámec příběhu. Můžeme však předlohu označit i jako humorné aktuální podobenství světa, ve kterém žijeme.

Petr Matoušek inscenuje *Muže ve zbrani* v kruhové aréně, takřikajíc na pěníku, v jehož středu se nachází jediný scénický objekt – čtvercový praktikábl. Vztahování se herců k praktikáblu z něj vytváří potřebné prostory hry či mobiliář. To umožňuje rychlé proměny velkého množství prostředí, v nichž se hra odvíjí. Nejen to, otevírá současně prostor pro fantazii diváků.

Složité až přesložitý Pratchettův příběh obdařený navíc velkým množstvím postav je souborem v Matouškově režii převyprávěn velice přehledně a srozumitelně. Pomáhá tomu mj. výborné řešení expozice většiny postav jejich představováním Klárou Pabištovou v roli Poznámky pod čarou. Předně však důsledné budování jednotlivých dramatických situací i celku hry. Ruku v ruce s tím schopnost režie a takřka všech herců přesného načítání slovních i situačních gagů, hereckých komentářů. Inscenace je plná

překvapivých scénických řešení a originálních pohybových kreačí. Vyzdvihovat herecké výkony by znamenalo opsat takřka celou pasáž osoby a obsazení z divadelního programu.

Vedle již popsaného řešení scény má na nadstandardním výsledku inscenace podíl její kostýmní složka, především pak v nápaditosti a i vlastním zpracování kostýmů příslušníků

noční hlídky. Inscenaci zdobí i její hudební složka, zprostředkovaná integrovanou trojicí hudebníků, hrajících na akustické nástroje.

Inscenace má, zejména v první půli, výborný tah a patřičné tempo. Snad jen v druhé polovině hry lze vysledovat některé situace poněkud rozvolněné, což je dáno nutností dovypřávit Pratchettův příběh, aniž by byl nastavován a obohacován o další gagy a kreače. I tak je minutáž inscenace 120 minut čistého času. Je třeba konstatovat, že si divák tuto délku představení sotva uvědomuje, neboť se ani chvíli nenudí. K zamyšlení pro dosažení ještě zdařilejšího výsledku je uchopení sekvencí dotýkajících se cechu klaunů, v nichž ona jinak vyzdvihoaná nápaditost a překvapivost abscentuje. Snad by tu mohlo pomoci využití paradoxu, že právě tento svět patří k těm nejsmutnějším v celém Ankh-Morporku. K zamyšlení je i kostýmní řešení, které je v postavách klaunů Ferdinanda a Boffa více ilustrující než vynalézavě překvapivé jako u většiny ostatních postav hry.

Suma sumárum: mladoboleslavská inscenace *Muži ve zbrani* je skvostnou ukázkou ryzí divadelnosti a patří v kontextu amatérského divadla nesporně k vysokému nadstandardu.

Milan Strotzer

A NEZBYL ANI JEDEN

Agatha Christie patří jako autorka k největším ikonám v oblasti detektivního žánru, a to jak na poli literárním tak dramatickém. Kdo by dnes díky ní neznal případy detektiva Poirota, slečny Marplové či divadelní detektivky Past na myši (mimochodem nepřetržitě dodnes od roku 1952 uváděnou v Londýně) a samozřejmě také Deset malých černoušků, se kterou se prezentoval soubor Ty-já-tr/HROBESO, Divadlo Radar Praha v páteční večer na letošním Wintrově Rakovníku, a to pod vynuceným novým údajně společensky korektním názvem A nezbyl ani jeden.

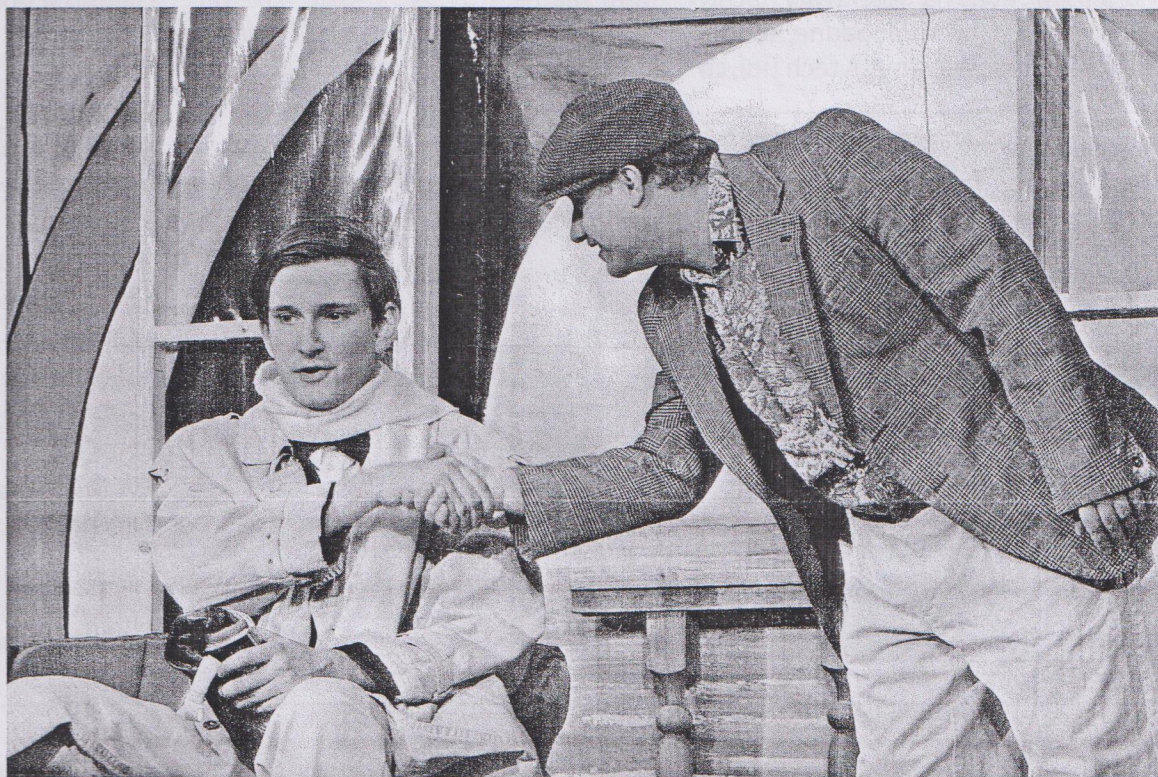
To, že soubor inzeruje, že půjde o klasickou divadelní detektivku, je nám zpochybněno hned v úvodu inscenace, neboť na jevišti vidíme antiiluzivní scénu, která odkazuje jednoznačně k tomu, že budeme spíše svědky „hry na detektivku“, což podporuje i úvodní scéna, využívající postupy loutkového divadla (příjezd papírové lodičky na Černošský ostrov). V okamžiku příchodu jednotlivých herců na scénu je nám však tento princip zpochybněn, neboť ti začínou jednat v zásadě v řádu realistického divadla. A aby to bylo ještě komplikovanější, neděje se tomu tak ve všech případech. Některé postavy jsou režíř (Luděk Horký) vedeny k psy-

chologickému vykreslení charakterů (manželé Rogersovi, Emily Brentová, generál Mackenzie), jiné vykazují znaky stylizované nadsázky (William Blore, doktor Armstrong), další se

pohybují někde mezi těmito dvěma styly (Věra Claythornová, Filip Lombard či Sir Wargrave). Inscenace jako celek nepochybně vykazuje vysokou kvalitu, přesto tyto nesourodné herecké výrazové prostředky vedou k tomu, že není přesně určeno, jakým úhlem pohledu se má ubírat divácké vnímání, takže na mnohých místech může docházet k záměrné smíchové odezvě, na mnohých místech pak, bohužel, ke smíchové odezvě nezáměrné. A podobně je tomu i při posuzování herecké invence. Pokud bychom přijali nadsázku jako ústřední inscenační záměr, pak bychom museli jednoznačně vyzdvihnout výkony Ondřeje Pečeného (Blore) či Kryštofa Mendeho (dr. Armstrong), pokud by tento záměr představoval psychologický realismus, pak bychom museli jmenovat Bělu Fukovou (Věra), Luboše Přívozníka (Lombard) a Radka Šedivého (Sir Wargrave).

Domnívám se, že pokud by se podařilo sjednotit herecké výrazové prostředky směrem ke stylizovanému herectví nadsázky, k čemuž jednoznačně odkazuje vynalézavé scénografické řešení, došlo by v případě Ty-já-tru/HROBESO k výraznému inspiračnímu příspěvku k tomu, jak se dnes vyrovnat s inscenováním detektivního divadelního žánru.

Milan Schejbal

Detektivky máme rádi

Detektivka „Deset malých černoušků“, v podání souboru HROBESO dávána pod názvem „A nezbyl ani jeden...“ (podle informace režiséra jde o požadavek agentury zastupující Agathu Christie, protože černoušci v názvu jsou rasově nekorektní) obohatila páteční večer vyprodanému hledišti Tylova divadla. Zmíněný soubor má v Rakovníku velmi dobrý zvuk a jeho jednotliví protagonisté jsou často k Tylovu divadlu vázáni přátelstvím, které je zakaleno řadou společných společenských večerů a ještě společenštějších rán. Dříve, než se na kalici tradici podařilo úspěšně navázat, požádal jsem o rozhovor režiséra hry Ludka Horkého.

Detektivka na divadelním pódiu není příliš obvyklá. V Rakovníku si pamatují tři a z toho dvě pocházely z dílny v Radaru...

Je a není. Nejznámější jsou Past na myši a právě Deset malých černoušků. Ty se hrají dost často a dělají je i divadla, která se obvykle na dramaturgii z oblasti vyššího bulváru nebo na zábavné divadlo vůbec nezaměřují. Jde o nejklassičtější detektivky od Agathy Christie. Past na myši se dělalo třeba v Divadle v Dlouhé. Je to zřejmě tím, že jsou to skutečně velmi dobře napsané klasické detektivky. Mají v sobě nejen to, že člověk může jít do divadla na detektivku, ale zároveň s sebou přináší určitě vzdání holdu danému žánru.

Většina diváků ve známé divadelní detektivce ví, kdo je vrah již na začátku představení. Přiznávám se bez mučení, že já jsem si vzpomněl až na začátku druhé půle. Není na škodu věci, že diváci vědí, jak to dopadne?

S lidmi, kteří na detektivky nechodí, protože ví, jak to dopadne, se z logiky věci nepotkáváme. A těch lidí, co

jsou jako ty, a sice ví, kdo je vrah, ale znejistí a nejsou si dlouhou dobu jistí, je většina. Paměť našťastí není neselehávající. Navíc je hra Deset malých černoušků napsána skutečně dobře a podezření se v ní přelévá od jednoho z aktérů k druhému. Je to však také detektivní komedie, takže není důležité pouze to, kdo je vrah, ale i to, jak se postavy chovají a jak probíhají jednotlivé situace na pozadí detektivky.

Snažil jsem se na vaši hru koukat jako na detektivku a tudíž jsem hledal vodítka a nápovědy k dopadení pachatele. Máte pro diváky v inscenaci připravenou nápovědu, aby byli schopni dříve než aktéři vypátrat, kdo je vrah? Může vrah skutečně stihnout zabít všechny oběti?

Tohle jsme hlídali. Hodně mi v tom pomáhala kolegyně Denisa Nová, které si všechno podrobně zapisovala. Ve hře není jediná vražda, kde by se skutečný vrah okolo oběti alespoň nemihl reálně. Když se vražda odehrála před očima diváků, tomu člověku, který vraždil, například prošla skle-

nička rukou, protočil se okolo oběti a podobně. Pochopitelně jsme se však snažili uvrhnout podezření na co největší počet postav.

Nestanete se žánrovým divadlem a nebudete hrát už jenom detektivky?

Určitě ne. Nespecializujeme se na detektivky a dokonce ani na konverzační komedie. Chystáme se jiným směrem. Kdysi jsme vytvořili krátkou inscenaci jedné Werichovy nepohádky z Fimfára – Tři sestry a jeden prsten. Teď jsme vyzvali ostatní soubory v divadle Radar, kde působíme, aby každý připravil jednu drobníčku z Werichovy Fimfára a hrajeme to jako komponovaný večer. Každý soubor má jednu Werichovskou pohádku. Tento společný počin měl premiéru před čtrnácti dny. Zároveň připravuje HROBESO divadelní hru Tomáše Svobody – Srnky, což je pohádka pro ty, kteří už vyrostli. Jedná se o režijní debut Radka Šedivého (v Černoušcích hrál soudce Wargravea – pozn. red.). A po premiéře, která bude 31. března, začneme zkoušet Gogolova Revizora. Detektivku tedy v nejbližší době opravdu nechystáme.

–saj–

PROGRAM:

Sobota 17. března 2012

Tylovo divadlo 14.00–15.15 hodin
Filip Müller

POSTEL aneb ŽIVOT NENÍ PRO DĚTI

Nová Generace Lázně Toušeň

Seminář: 16.30–17.30

Tylovo divadlo 19.00–19.45 hodin
Lupinec & Co/V.A.D.

PÍSEČEK

V.A.D. Kladno

Seminář: 21.15–22.15

Foyer Tylova divadla 22.30 hodin

VYHLÁŠENÍ VÝSLEDKŮ

A ZAKONČENÍ PŘEHLÍDKY

Tiráž

Píšou Petra Jirásková a Honza Švácha, na papír zasvěceně vkládá Pavla Zimmermannová, fotí Ivo Mičkal a bedlivým korektorským zrakem střeží Ludmila Strejcová. Toto 4. číslo vyšlo 17. března 2012.